

Wat zou Nedermusk hier kunnen bereiken?

Door [Arnout Jaspers](#) - 8 februari 2025
Geplaatst in [Bureaucratie](#) - [Elon Musk](#)

In de VS dendert Elon Musk als een olifant in een porseleinkast door de overheidsbureaucratie. Ambtenaren worden letterlijk uit hun burelen verwijderd, en de wachtwoorden van hun computers veranderd. Zijn Department of Government Efficiency (DOGE) heeft de ambitie om elke dag enige miljarden dollars aan verspilling uit overheidsbudgetten weg te snijden, totdat het totale budget met een biljoen dollar geslonken is.

Ongewijfeld worden binnenkort duizenden federale ambtenaren ontslagen, en vele duizenden die de bui zien hangen zullen gebruik maken van de vertrekregeling en zelf vertrekken.

Geschokte ministeries

De verontwaardiging onder de Democraten en de met hen verknoopte bureaucratie is groot. Ook vanuit de Brusselse bureaucratie en Nederlandse ministeries wordt met ontzetting naar de radicale operatie van Musk gekeken. 'Zo ga je niet met mensen om!', zou hier de mantra der geschokten zijn. Ik pleit schuldig aan enig leedvermaak.

Ambtenaren in een moderne verzorgingsstaat behoren tot de meest geprivilegieerde bevolkingsgroepen ooit. Hun rechtspositie combineert een comfortabele salariëring en zorgvuldig gedoseerde werklust met gewapend betonnen ontslagbescherming en kleinzerigheid als secundaire arbeidsvoorwaarde.

Wat zou Nedermusk hier kunnen bereiken?

Een leidinggevende die zijn of haar stem verheft schept een 'onveilige omgeving' en kan er op rekenen dat, geheel volgens wettelijke procedures, de poten onder diens stoel worden weggezaagd door rancuneuze ondergeschikten. Want 'zo ga je niet met Ons Soort Mensen om'. Khadija Arib en Dennis Wiersma kunnen er over meepraten.

De klaagmaffia op de ministeries heeft nu de PVV-ministers in het vizier, qua 'onveilige omgeving'. Anderzijds, ambtenaren die het oneens zijn met hun minister mogen op de stoep van het ministerie gaan zitten jammeren over hun geweten, en kunnen dan gewoon weer terug achter hun bureau in afwachting van hun periodiekje.

Het kwalijkste is de immuniteit van ambtenaren die knoeiwerk afleveren. Nooit wordt er iemand ontslagen, laat staan vervolgd, zelfs niet na de meest vreselijke incompetentie. Nederland was in shock dat een kind tijdenlang mishandeld kon worden door de pleegouders tot het bijna overleed, terwijl heel het jeugdhulpverleningscircus langs elkaar heen werkend wegkeek.

Volstrekt voorspelbaar zal dit schandalige falen voor niemand binnen die organisatie persoonlijke consequenties hebben, 'want zo gaan wij niet met onze mensen om.' Integendeel, het zal gebruikt worden als argument dat de desbetreffende instanties nog meer geld moeten krijgen, om nog meer ambtenaren aan te stellen, want ze kunnen nu immers hun taak niet aan?

Wat kan een Musk hier?

In de VS hebben Musk en zijn team vergaande bevoegdheden om overheidsinstanties op de schop te nemen. Laten we eens fantaseren wat Nedermusk en DOGE hier zouden kunnen bereiken.....

- Bij de **jeugdzorg** gaat de helft van het personeel eruit, te beginnen met de hoogste salarisschalen. Dat zijn namelijk bijna allemaal mensen die alleen maar zitten te vergaderen en anderen van hun werk te houden. 'Intervisie' wordt verboden. Niet iedereen zal bekend zijn met dit begrip uit de geestelijke gezondheidszorg: dit houdt in, dat werknemers in die sector structureel met elkaar vergaderen over hoe het de afgelopen tijd ging op hun werk, en hoe ze dat ervaren hebben. Een normaal mens doet dat eventueel thuis, maar in die sector wordt daar een flink deel van de werktijd voor ingeruimd, naast uiteraard alle team-, sector- stuurgroep- en verbeterplan-vergaderingen.
- Bij het **ministerie van Onderwijs** kan driekwart van de ambtenaren ontslagen worden. Onderwijs wordt namelijk gegeven op scholen. De bijdrage van het ministerie daaraan is nihil, of negatief door alle voorschriften en administratieve en woke onzin die ze produceren. Die ontslagen ambtenaren kunnen dan les gaan geven en zo het lerarentekort ongedaan maken. Eigenlijk hoeft dat ministerie alleen maar te bestaan uit een Onderwijsinspectie en een financiële afdeling die het geld naar de scholen overmaakt. Of je dat nog een ministerie noemt, is een kwestie van smaak. De Voedsel- en Warenautoriteit is ook geen ministerie.
- De **publieke omroep**, NPO, reduceren we tot 1 tv- en 1 radiozender. Alleen nieuws, actualiteiten en docu's, en overdag educatieve programma's. Geen reclame. Al het andere kan

Wat zou Nedermusk hier kunnen bereiken?

door de commerciële zenders gedaan worden. De totaal achterhaalde omroepen worden allemaal opgeheven.

- Alle **adviesraden** die 'gevraagd en ongevraagd' advies leveren aan de regering worden opgeheven. Zoals daar zijn: de Wetenschappelijke Klimaatraad, de Wetenschappelijke Adviesraad, de Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie, de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, de Onderwijsraad, de Adviesraad Migratie, de Hoge Raad voor de Adel, en nog tientallen meer. Allemaal hebben die een stuk of tien leden, een secretariaat en een kantoor, en met z'n allen produceren ze een stroom van rapporten en foto-ops voor bewindslieden.

Ik ken geen voorbeeld van een rapport van zo'n Raad dat niet onderin ambtelijke bureaulades verdwenen is. Rapporten die politieke impact hebben zijn altijd afkomstig van ad-hoc commissies, zoals die van de commissie-Remkes over de stikstofellende.

Het is maar een aanzetje, de lijst kan nog enorm uitgebreid worden, maar dan ontwaken we wreed uit deze dagdroom over Nedermusk: *zo gaan we hier niet met onze mensen om*. Op individueel niveau krijgen incapabelen een coach en een verbetertraject aangeboden, waarna die met een burn-out twee jaar in de ziektewet gaan, en pas als iedereen op het werk ze vergeten is, komt er een ruimhartige 'regeling' om de werknemer vrijwillig te laten vertrekken. Die zit dan tot de pensioengerechtigde leeftijd thuis op een uitkering.

De VS hoeft zeker niet in alle opzichten een voorbeeld voor Nederland te zijn, maar een scheut Amerikaanse ontslagkracht in onze arbeidsverhoudingen is broodnodig.

De Stichting Weten

Ook overbodige instituties worden zelden opgeheven. Zie de Hoge Raad voor de Adel. Toch ken ik daar één voorbeeld van: de Stichting Weten. Dat was in de jaren negentig een club die een stuk of tien medewerkers in vaste dienst had, en een directeur, en een kantoor in het centrum van Utrecht en ze produceerden dikke rapporten en een kwartaalblad. Maar waarover? Op een of ander meta-niveau probeerde Weten te reflecteren op de wetenschapscommunicatie in dit land, om die naar een hoger plan te tillen, maar concreter dan dat zou ik het niet kunnen aanduiden. Niettemin heb ik een tijdje columns voor hun blad geschreven, dus ik ben medeplichtig.

Maar toen ik na het eerste jaar terugkwam van zomervakantie bleek de Stichting Weten pardoes opgeheven door het desbetreffende ministerie. Mij hadden ze niks verteld, en dat hoefde ook niet, want ik was freelancer, en buiten de Stichting Weten is dat vast niemand opgevallen. Ik ben wellicht een van de weinige mensen die zich de Stichting Weten überhaupt nog herinnert, als een opmerkelijk geval van ministeriële daadkracht.

Wat zou Nedermusk hier kunnen bereiken?

Daadkracht voor Eppo

Tip voor Nedermusk: er is een opvolger in de maak. Onderwijsminister Robbert Dijkgraaf in het kabinet Rutte IV heeft zich laten overtuigen dat er 10 miljoen euro nodig was om structureel te reflecteren op de wetenschapscommunicatie, teneinde die naar een hoger plan te tillen. Nationaal Expertisecentrum Wetenschap en Samenleving (NEWS) gaat dat heten. Twee jaar geleden zijn twee kwartiermakers benoemd, en de werving van een directeur is in volle gang (duurt nu al bijna een jaar).

Kan de huidige onderwijsminister Eppo Bruins een kordate streep door dit project halen? Nu kan het nog zonder dat je een stuk of tien werknemers een 'regeling' moet aanbieden. Toch is het zeer onwaarschijnlijk dat Bruins dat gaat doen, want hij is als minister naar voren geschoven door Nieuw Sociaal Contract, ook zo'n partij van 'zo gaan wij niet met mensen om'.

De voorspelbare reactie van iedereen die direct of indirect aan het overheidsinfuus hangt is: waar maak je je druk over, het is maar tien miljoen euro, dat is 0,003 procent van de begroting. Datzelfde argument hoor je nu over Musk die USAid wil opheffen: het is maar 40 miljard dollar per jaar, waar maak je je druk over.

Echter, NEWS is maar één voorbeeld dat ik toevallig van nabij ken, dus overheidsbreed moeten er tientallen van zulke volstrekt redundante clubs bestaan, of in oprichting zijn als erfenis van het vorige kabinet. Ook Rutte IV heeft, ondanks al Rutte's slappe praatjes over een slanke overheid, weer hordes extra ambtenaren in dienst genomen.

Een Nedermusk zou in een enkele werkweek met een rood potlood door die lijst kunnen gaan en een half miljard bezuinigen. En blijkbaar is dat wel degelijk 'juridisch houdbaar' (hét spookbeeld tegenwoordig van ministers die nieuw beleid overwegen), want de Stichting Weten is hier het precedent. Heeft die stichting toch nog enig nut gehad.

Wetenschapsjournalist [Arnout Jaspers](#) is auteur van de bestsellers *De Stikstoffuik* (2023) en *De Klimaatoptimist* (2024), over energietransitie in Nederland. De boeken zijn [HIER](#) en [HIER](#) te bestellen. Informatie voor media en boekhandel: info@blauwburgwal.nl.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u mee, **ook in 2025**? Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!